

MIRADOR

Representació de *Nosaltres les fusterianes* al hall de l'Octubre Centre de Cultura Contemporània (OCCC), dijous de la setmana passada.

Totes les dones de Joan Fuster

En el marc de la 46a edició dels Premis Octubre, Tres i Quatre presenta dues novetats amb Joan Fuster i les dones com a protagonistes: 'Nosaltres les fusterianes', amb un centenar llarg de mirades femenines sobre l'assagista de Sueca, i 'La improbable vida de Joan Fuster', en què deu escriptores narren històries fictícies, contemporànies, en totes les quals Fuster és el protagonista. El País Valencià serà violeta o no serà.

Per Víctor Maceda

Encara li diuen "misogin", però ell, de la tomba estant, respon com més li agrada: amb la sornegueria habitual i els aforismes que va deixar escrits i que ara esdevenen carxots: "La dona és pura fisiologia; l'home també, però prova de dissimular-ho".

Certament, pel carrer de Sant Josep número 10, a Sueca, no hi desfilaven gaires dones, i les imatges que pengen de l'Espai Joan Fuster —erigit a l'antiga casa de l'assagista— en són la prova fefaent.

Hi ha moltes dones valencianes, catalanes i balears que se'n senten deutores, que admiren Joan Fuster i ara han volgut demostrar-ho. Un homenatge coral amb un títol ben eloqüent, *Nosaltres, les fusterianes*, que acaba d'editar Tres i Quatre i que la setmana passada va presentar-se a València de forma especial, com era ell: amb un espectacle dirigit per Manuel Molins, realitzat per Luis Crespo i interpretat per Victòria Salvador i Laura Romero, amb Clara Dolç al violoncel.

→

→ La lectura d'alguns dels textos que recull el llibre, amenitzats per la música, va servir per fer-ne un tast de les prop de 500 pàgines de què consta. Així, vam saber què inspira la figura Fuster a personalitats del món de la política com la presidenta del Parlament de Catalunya, Carme Forcadell; la portaveu d'ERC a l'hemicicle, Marta Rovira; la consellera de Sanitat valenciana, Carmen Montón; les periodistes Susanna Lliberós i Mònica Terribas; la cineasta Isona Passola; l'escriptora Isabel-Clara Simó o la professora Adela Costa, entre tantes més.

Veus valencianes, catalanes, balears i fins i tot de l'Alguer reflectint, totes elles, la transcendència del mestre de Sueca. La vicepresidenta de la Diputació de València, Maria Josep Amigó, que presidia l'acte i també integra la nòmina de participants en el llibre, tampoc no va deixar l'oportunitat de recordar la vigència d'un dels aforismes del "mestre", com va qualificar Fuster: "El mal d'Europa és que hi ha milions de jacobins per civilitzar".

La representació, tan minimalista com càlida, va cloure's amb la interpretació de "Criatura dolcíssima", el poema de Fuster que va musicar Lluís

Llach i que Victòria Salvador va entonar de manera esplèndida, emocionant, al so del violoncel.

Fuster a la discoteca i la carnisseria

Pocs minuts abans havia tingut lloc la presentació d'un altre llibre amb Fuster i les dones com a protagonistes. Una altra obra coral —en aquest cas,

+ EN RECORD DE MARCO MIRANDA

Moisés Pérez

Vicent Marco Miranda, primer alcalde republicà i fundador d'Esquerra Valenciana, sempre ha estat una figura oblidada. Només iniciatives com ara el llibre que va realitzar la Fundació Irla van recuperar la memòria d'un dels referents del valencianisme polític dels anys 30.

La primera conferència dels Octubre enguany, celebrada dimecres de la setmana passada, va servir per reivindicar el llegat i la història de Marco Miranda.

L'alcalde de València, Joan Ribó; el president de les Corts Valencianes, Enric Morera; el senador d'ERC, ex-conseller català i president de la Fundació Irla, Joan Manuel Tresserras; la secretà-

D'esquerra a dreta, Albert Girona, Eliseu Climent, Joan Ribó, Enric Morera, Joan Manuel Tresserras i Àgueda Micó.

ria general del Bloc i coportaveu de Compromís, Àgueda Micó, i el secretari autonòmic valencià de Cultura i historiador, Albert Girona, van parlar sobre el personatge.

Un debat moderat per l'editor Eliseu Climent, que va preguntar a Ribó —en nom d'Esquerra Unida i d'Esquerra Republicana del País Valencià— quan tindria Marco Miranda un carrer a València. L'alcalde va respondre que

"aquesta legislatura". I va justificar-se: "Quan vam fer el canvi de noms de carrers, no vam incloure el de Marco Miranda perquè calia corregir la desigualtat de gènere que hi havia".

"El seu soterrar no va passar desapercbut a València. Aquell acte podem considerar-lo, ja el 1946, com la primera manifestació antifranquista que va haver-hi", va recordar Ribó. Climent, de la seua banda, va ressaltar "el

paper de Marco Miranda com a líder cohesionador d'un valencianisme que va trancar-se amb el cop d'Estat". Un crit en memòria en favor d'una icona del republicanisme.

"És necessari reconèixer personatges com Marco Miranda", va assenyalar Morera, "les milícies del seu partit, Esquerra Valenciana, van aconseguir reconquerir per al bàndol republicà les illes d'Eivissa i Formentera".

Dalt, a l'esquerra, la violoncel·lista Clara Dolç i les actrius Victòria Salvador i Laura Romero interpreten *Nosaltres les fusterianes*. A l'altra imatge, d'esquerra a dreta, Maria Jesús Bolta, Isabel Canet, Elvira Cambrils, Lliris Picó, Raquel Ricart, Mercè Climent i Carme Manuel, set de les 10 escriptores que han pres part del llibre *La improbable vida de Joan Fuster*, editat per Tres i Quatre.

hi han pres part 10 escriptores valencianes— que destaca per la seua originalitat. I és que cadascuna de les autores han ideat un relat amb Fuster com a personatge principal. I és així com el veiem anant a la carnisseria, a la discoteca, passejant per l'Alacant actual... O parlant des del cementiri!

Raquel Ricart, ànima del projecte, destaca que es tractava de “desconstruir Fuster” i de mantenir viva la “intenció d'irreverència” que sempre va caracteritzar-lo. “A ell li anava la marxa, i de llibres sobre la seua obra o laudatoris, ja n'hi ha bastants”, apunta. “Es tractava de dotar-lo d'una vida literària imaginària, una experiència que en primera instància genera respecte però que finalment resulta molt i molt interessant”. A més de Ricart, completen la llista d'escriptores participants Lliris Picó, Carme Manuel, Mercè Climent, Isabel Canet, Esperança Camps, Elvira Cambrils, Núria Cadenes, Teresa Broseta i Maria Jesús Bolta, que confessa que “ha sigut el projecte literari més increïble que m'han ofert mai”.

Bolta no va ser l'única que s'hi va repensar. Canet també va tenir dubtes per l'“agosament” que significava escriure “amb Fuster, no sobre Fuster”. Cambrils, que va assistir a alguna de les seues conferències, diu que ara ha tingut l'ocasió “de parlar cara a cara” amb l'assagista i d'explorar “les incògnites que amaga”. Picó afirma que “en un país tan desvertebrat com el nostre, Fuster justament representa tot el contrari, la vertebració”. Climent recorda que “un bon llibre sempre és una bona provocació”, i Manuel, que a la presentació va demanar un aplaudiment per a una Isabel-Clara Simó —entre el públic— a qui reconeix “com a mare”, no dubta a definir el llibre com a “molt modern”. •

⊕ LES ALTRES NOVETATS FUSTERIANES

Xavier Aliaga

La passada setmana també van presentar-se unes altres novetats editorials de Tres i Quatre relacionades amb l'univers Joan Fuster. D'una banda, la interessant correspondència amb Vicenç Riera Llorca, un dels màxims exponents de l'exili intel·lectual català. De l'altra, el volum de Pau Viciano *Per què Fuster tenia raó*, una reivindicació del llegat cívic i polític del mestre de Sueca.

Pel que fa a les cartes, es tracta de materials que ajuden a entendre tota una època i tot un teixit de relacions al voltant de Fuster. “Aquesta part de la correspondència trobe que és especialment interessant”, avançava l'editor de Tres i Quatre, Lluís Miró, abans de l'aparició dels volums 15 i 16, els corresponents a les cartes entre el suecà i Vicenç Riera Llorca, una de les figures més rellevants de l'exili intel·lectual català. Aquests volums, preparats pels professors Josep Ferrer i Costa i Joan Pujadas i Marquès, ambdós investigadors de la Fundació Pere Coromines, recullen més de dues-centes cartes entre Fuster i Riera entre els anys 1950 i 1972, un “epistolari extraordinari”.

Mentrestant, el llibre de Pau Viciano, *Per què Fuster tenia raó*, s'inspira en el volum *Per què Marx tenia raó*, de Terry Eagleton. Antoni Furió, el presentador, qualificà el volum de Viciano com “un llibre de combat”. “Es tracta d'un llibre que fa falta perquè, vint-i-cinc anys després de la seua mort, el que la majoria de valencians coneixen sobre Fuster és el que han llegit caricaturitzat per uns altres”, raonà.